

Kivánságlista 1998-ra

- Javitott web-interfészek online adatbázisokhoz.
- Nagyobb, átfogóbb weboldal-adatbázisok.
- Több keresési és rendezési funkció az Internet keresőgépeken.
- A keresési halmazok nyomon követésének és kombinálásának lehetősége.

- Több jó minőségű, témára orientált keresőgép és tárgy szerinti directory kombinációja.
- Az ingyenes online publikációk visszamenőleges állományainak és friss cikkeinek indexe.

/NOTESS, G. R.: Looking ahead to 1998 on the Net. = Online, 22. köt. 1. sz. 1998. p. 74–76./

(Roboz Péter)

A CDS/ISIS eddigi és a jövőben várható diadalútja

A CDS/ISIS-t az UNESCO égisze alatt fejlesztették ki 1985-ben. Célja világosan kitűnik teljes angol nevéből: *Computerized Documentation Service/Integrated Scientific Information Service*. E programcsomag alkalmazását mindenekelőtt a fejlődő országok számára ajánlották.

1985 decemberétől, amikor terjesztése hivatalosan is megkezdődött, 1996-ig az UNESCO a rendszer leírásának több mint 17 ezer másolatát bocsátotta az érdeklődők rendelkezésére. Jelenleg – becslések szerint – a rendszer használoinak száma meghaladja a 20 ezret. A világ legalább 135 országában ismerik, és – mi tagadás – közkedveltségnek örvend.

Manapság a rendszer felől nemcsak a szakirodalomban és a nemzeti közvetítőknél lehet érdeklődni, hanem az Internet segítségével is.

Az UNESCO az eredeti, az 1.0 változatot az idők folyamán tökéletesítette, illetve továbbfejlesztette. Az egyes változatok „születési ideje” és jellemzői:

- Az 1.0 változat 1985 decemberében készült el IBM PC/XT számítógépekre (256 KB RAM és a merevlemez korlátozott kapacitása mellett). Hat különféle funkciójú programja volt. Az általa felhalmozott adatbázisba 32 ezer leírás „fért bele”.

- A 2.0 verzió 1989 márciusában jelent meg, s mint ilyen, a korábbi több programot egyetlen programban egyesítette. A lehetséges rekordok száma 16 millióra nőtt. Itt alkalmazták a CDS/ISIS Pascal programnyelv első változatát. Első ízben kerülnek a rendszerrel fejlesztett adatbázisok CD-ROM-ra.

- A 3.0 változat 1992 júniusában született. A LAN (helyi hálózat) támogatására alkalmas. Sor kerül a Unix-változat kifejlesztésére.

Ez idő szerint az UNESCO a CDS/ISIS-szoftver három teljes mértékben kompatibilis változatát (az MS-DOS, a VAX/VMS és a Unix alatt) forgalmazza a használók különféle hardver- és szoftverfeltételeinek megfelelni akarva.

A legkorszerűbb „változat” a 3.07 jelzetű. Ám a fejlesztés vele sem fejeződött be, sőt: további perspektívák nyílnak előtte. Eközben főként a Windows és az Internet meglétére és mind általánosabb elterjedtségére kell tekintettel lenni.

/ZENDULKOVÁ, D.: CDS/ISIS: vývoj a perspektívy. = Knižnice a informace, 29. köt. 9. sz. 1997. p. 387–389./

(Futala Tibor)

A könyvtárak számítógépesítése nem teszi szükségtelenné a mikrofilmet

Időről időre hangot kap az a jóslat, hogy a könyvtári számítógépesítés korszakában többé már nincs szükség a mikroformákra. Vajon így van-e?

A mikrofilmet először Párizs lakossága használta fel gyakorlati célra a város 1870/71. évi megszállása idején, amikor is postagalambokkal küldték ki az ellenség hadállásairól készített és mikrofilmre vett „skicceket”. Aztán amerikai hasznosítók tűntek fel; közülük a mormonok voltak az igazi

úttörők, minthogy ők mikrofilm tekercsre vették saját történelmük dokumentumait, és Salt Lake City egyik használaton kívüli sóbányájában tárolták az összegyűjtött tekercseket.

Már ezek a tekercsek is híven reprezentálták a későbbi mikroformák számos előnyét, úm.

- rengeteg raktári férőhelyet tettek szükségtelenné,
- előnyös visszakeresési lehetőséget biztosítottak az egyes munkahelyeken,

- növelték a rögzített információk megóvásának biztonságát,
- kényelmes – gyors és olcsó – sokszorosítási lehetőséget kínáltak.

Jelenleg sokaknak úgy tűnik, hogy a számítógépesítésnek köszönhető új technika önmagában képes megoldani az „információs robbanás” minden problémáját. Ez – persze – nincs így; a könyvtárak világszerte továbbra is a mikrofilmmezést alkalmazzák értékes gyűjteményeik archiválására és megőrzésére.

A mikroformák „ellenfelei” az optoelektronikus eszközök és rendszerek bevezetésével vélik „kiválthatni” a mikroformákat. Ám ezeknek a mikrofilmmel szemben egy sor hátrányuk van. A legfontosabbak:

- az általuk készített reprodukciók minősége nem a legjobb;

- hiányzanak e módszer felvételezési szabványai;
- a felvételeket hordozó lemezek nem eléggé „állékonyak”, reálisan 10 évi tartóssággal lehet számolni;
- a módszer eszköz- és költségigényes;
- az eszközök szinte évről évre avulnak el, úgy-hogy állandóan fennáll az inkompatibilitás veszélye.

Ezzel szemben a 150 éves mikrofilm a legkorábbi rendszerekkel is kompatibilis, és a jövőben is az marad.

/GMITEREK, W.: Mikrofilm a komputeryzacja bibliotek. = Bibliotekarz, 7–8. sz. 1997. p. 13–15.

(Futala Tibor)

Hogyan írjunk pályázatokat?

Nyugaton több évtizede „divatban van” a pályázatok útján történő pénzszerzés. Mégis: a statisztikák azt mutatják, hogy a beadott pályázatok 90%-a eredménytelen. Ennek két fő oka van: a pályázatokat „profilidegen” intézményekhez és alapítványokhoz adják be, illetve rosszul írják meg a pályázati anyagokat.

Talán nem lesz haszontalan, ha a pályázati projektek helyes megfogalmazása érdekében az alábbi „vademezumot” a hazai könyvtárosokkal is megismertetjük.

Elsősorban is mérlegelnünk kell – intézményünkre sarkítottan – a pályázati megoldás *előnyeit* (egyszerre nagyobb összeghez jutás, s így jobb tervezhetőség, viszonylag szerény anyagi és szellemi ráfordítás) és *hátrányait* (függés a szponzortól, beruházásra és hosszú időszakra alig szerethető támogatás).

A következő lépés a megfelelő *adományozó* (pl. minisztérium, más állami, önkormányzati szerv) vagy *alapítvány* kiválasztása, az, hogy megírandó projektünk megfelelő döntéshozókhöz kerüljön. Jó, ha a kiszemelt támogatóval előzetes konzultációkat kezdeményezünk céljainak, döntési mechanizmusának minél részletesebb kifürkészése érdekében. A legtöbb pályázathoz *úrlapot* is rendszeresítenek, amit szintűgy meg kell szerezni. Nagyon fontos, hogy a megcélzott helyre a pályázat határidőre érkezzék meg.

Amiről nem szabad megfeledkezni, illetve amit el kell kerülni:

- Pályázatunk lehetőleg olyan legyen, amely akár *etalonként* is szolgálhasson célmeghatározására, tervezett megvalósítását illetően.

- A pályázató intézmények között intenzív az információcsere. Ezért az elnyert pályázatok elszámolását és zárójelentését is *időre be kell adni*. A megbízhatatlan pályázók hamar kitűdődnek.
- Benyújtandó projektünket ne az állítsa össze, aki az adott problémához leginkább ért, mert ő hajlamos elveszni a részletekben. Helyette arra bizzuk az összeállítást, akinek kellő áttekintése van a pályázat témájáról.
- Célszerű a pályamunkát valamilyen égető társadalmi probléma részeként, megoldásának összetevőjeként megfogalmazni.
- Kerülendők a frázisok és a nagy szavak.
- Ne bosszantsuk a szponzort kétségbeesett kéregetéssel, helyette terjesszünk elé ígéretes programot.
- Ne akarjuk megváltani a világot: projektünk legyen reális, megvalósításra érdemes és megvalósítható.
- Senkiben sem ébreszthetünk lelkesedést, ha magunk nem lelkesedünk.
- A projektbe csak igaz információk kerülhetnek.
- Projektünkhöz csatoljunk rövid kísérőlevelet.

A projekt tartalmának egyes elemeit *rezümében* kell összefoglalni, majd az utólag elkészült rezümét az egész projektleírás elé helyezni. (Meglehet ui., hogy a döntéshozóknak nem lesz több idejük foglalkozni a támogatást kérő projekttel, mint maximálisan egyflekkés rezüméjének elolvasása.)

A projekt többi eleme a következő:

1. A támogatást kérő *szervezet leírása* (mikor keletkezett, mi a filozófiája, a kapcsolatrendszerre, milyen a szervezete, munkája, illetve annak kapcsolata a benyújtott projekttel).